

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВІННИЦЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ІНСТИТУТ**

СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ

Сертифікована на відповідність ДСТУ ISO 9001:2015 (ISO 9001:2015, IDT)

Кафедра менеджменту та адміністрування

ЗАТВЕРДЖЕНО
Рішення вченої ради
03.06.2024
протокол № 06, п. 9

ВВЕДЕНО В ДІЮ
Наказ від 03.06.2024 № 91

УПРАВЛІННЯ ТЕРИТОРІЯМИ: СТАЛИЙ РОЗВИТОК ТА СЕРВІСНО-ОРІЄНТОВАНА ПОЛІТИКА

TERRITORY MANAGEMENT: SUSTAINABLE DEVELOPMENT AND SERVICE-ORIENTED POLICY

РОБОЧА ПРОГРАМА

Ступінь вищої освіти	«магістр» /	master
Галузь знань	28 «Публічне управління та адміністрування» /	28 «Public Management and Administration»
Спеціальність	281 «Публічне управління та адміністрування» /	281 «Public Management and Administration»
Освітня програма	«Публічне управління та адміністрування» /	«Public Management and Administration»

Розробник: Махначова Наталя, кандидат економічних наук, доцент

Гарант освітньої програми «Публічне управління та адміністрування» – Ніколіна Ірина, кандидат наук з державного управління, доцент

Обговорено та схвалено:

на засіданні кафедри менеджменту та адміністрування 29 квітня 2024 р.
протокол № 12;

на засіданні вченої ради факультету економіки, менеджменту та права 23 травня 2024 р. протокол № 05.

Рецензенти:

Галина Іванченко, кандидат економічних наук, доцент

Анастасія Ланіна, регіональна координаторка ПРООН у Вінницькій області

Редактор: Фатєєва Т.

Комп'ютерна верстка: Шуляк Н.

Підп. до друку 27.06.2024 р. Формат 60х84/16. Папір офсетний

Друк ксероксний. Ум. друк. арк. 1,22.

Обл.-вид. арк. 0,94. Тираж 2. Зам. № 254

Редакційно-видавничий відділ ВТЕІ ДТЕУ
21000, м. Вінниця, вул. Хмельницьке шосе, 25

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ:

Метою вивчення освітнього компоненту є управління територіями на засадах сталого розвитку, підвищення якості місцевого врядування та сприяння місцевому розвитку шляхом напрацювання комплексних стратегій розвитку громад за широкої участі громадськості на основі європейського досвіду, зокрема управління постконфліктними територіями.

Робоча програма побудована із врахуванням стандарту вищої освіти за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування» галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування» для другого (магістерського) рівня вищої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України № 1001 від 4 серпня 2020 року; а також вимог, визначених програмою ЄДКІ зі спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» на другому (магістерському) рівні вищої освіти, які затверджено наказом Міністерства освіти і науки України та Національного агентства України з питань державної служби від 18 жовтня 2021 р. № 1105/165-21.

Результати вивчення освітнього компоненту та його місце в освітньому процесі.

Результатом вивчення освітнього компоненту «Управління територіями: сталий розвиток та сервісно-орієнтована політика» для освітньої програми «Публічне управління та адміністрування» є формування комплексу компетентностей:

- інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у сфері публічного управління та адміністрування та/або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

- загальні компетентності:

ЗК2. Здатність працювати в команді, мотивувати людей та рухатися до спільної мети, бути лідером, діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК5. Здатність приймати обґрунтовані рішення та використовувати сучасні комунікаційні технології.

- фахові компетентності:

СК1. Здатність налагоджувати соціальну взаємодію, співробітництво, попереджати та розв'язувати конфлікти.

СК4. Здатність визначати показники сталого розвитку на вищому, центральному, регіональному, місцевому та організаційному рівнях.

СК6. Здатність здійснювати професійну діяльність з урахуванням потреб забезпечення національної безпеки України.

СК8. Здатність розробляти стратегічні документи розвитку соціально-економічних систем на вищому, центральному, регіональному, місцевому та організаційному рівнях.

СК10. Здатність приймати обґрунтовані управлінські рішення з урахуванням питань європейської та євроатлантичної інтеграції.

Програмні результати навчання здобувачів з освітнього компоненту «Управління територіями: сталий розвиток та сервісно-орієнтована політика» полягають:

РН3. Знати основні засади національної безпеки та уміти попереджати й нейтралізувати виклики і загрози національним інтересам України в межах своєї професійної компетенції.

РН7. Уміти розробляти національні/регіональні програмні документи щодо розвитку публічного управління, використовуючи системний аналіз і комплексний підхід, а також методи командної роботи.

РН8. Уміти здійснювати ефективну комунікацію, аргументувати свою позицію, використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології у сфері публічного управління та адміністрування на засадах соціальної відповідальності, правових та етичних норм.

РН10. Представляти органи публічного управління й інші організації публічної сфери та презентувати для фахівців і широкого загалу результати їх діяльності.

РН11. Розробляти обґрунтовані управлінські рішення з урахуванням питань європейської та євроатлантичної інтеграції, враховувати цілі, наявні законодавчі, часові та ресурсні обмеження, оцінювати політичні, соціальні, економічні та екологічні наслідки варіантів рішень.

Міждисциплінарні зв'язки: робоча програма упорядкована відповідно до анотації освітньої програми підготовки здобувачів освітнього ступеня «магістр»; *пререквізити:* знання та компетентності, набуті при вивченні ОК «Нормотворча діяльність і правозастосування в публічному управлінні та адмініструванні» і ОК «Демократичне врядування»; *кореквізити:* опанування ОК «Управління публічними фінансами»; є базою для вивчення ОК «Розвиток цифрового суспільства».

Критерії оцінювання результатів навчання

Критерієм успішного проходження здобувачем вищої освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання освітнього компоненту. Мінімальний пороговий рівень оцінки варто визначати за допомогою якісних критеріїв і трансформувати його в мінімальну позитивну оцінку використовуваної числової (рейтингової) шкали.

Рівні компетентності	За шкалою ДТЕУ	Критерії оцінювання
1	2	3
Високий (дослідницький)	90-100	Має обґрунтовані та всебічні знання з дисципліни, вміє узагальнювати та систематизувати набуті знання; самостійно знаходить джерела інформації та працює з ними; проводить власні дослідження, може використовувати набуті знання та вміння при розв'язанні задач.
Достатній (частково-пошуковий)	82-89	Володіє навчальним матеріалом, вміє зіставляти та узагальнювати, виявляє творчий інтерес до предмету, виконує завдання з повним поясненням та обґрунтуванням, але допускає незначні помилки; може усвідомити нові для нього факти, ідеї.
	75-81	Володіє визначеним програмою навчальним матеріалом; розв'язує завдання, передбачені програмою, з частковим поясненням.
Елементарний (репродуктивний)	69-74	Володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні; може самостійно розв'язати та пояснити розв'язання завдання.
	60-68	Ознайомлений з навчальним матеріалом, відтворює його на репродуктивному рівні; виконує елементарні завдання за зразком або відомим алгоритмом.
Низький (фрагментарний)	35-59	Ознайомлений та відтворює навчальний матеріал на рівні окремих фактів та фрагментів матеріалу; під керівництвом викладача виконує елементарні завдання.
	1-34	Ознайомлений з навчальним матеріалом на рівні розпізнавання та відтворення окремих фактів.

Для очної (денна, вечірня) форми навчання поточна робота оцінюється в 100 балів, підсумковий контроль (екзамен) оцінюється в 100 балів.

До екзамену допускаються всі здобувачі вищої освіти, які набрали за результатами поточної роботи протягом семестру 60 балів.

Результат підсумкового контролю (екзамен) з освітнього компоненту для здобувачів очної форми навчання визначається як середньоарифметична сума балів поточної роботи та екзамену.

Кращим здобувачам, які повністю виконали програму з освітнього компоненту, виявили активність в науково-дослідній роботі за відповідною тематикою, стали призерами студентських олімпіад, виступали на

конференціях та за результатами поточної роботи набрали 90 і більше балів, науково-педагогічний працівник має право виставити результат екзамену без опитування (при усному екзамені) чи виконання екзаменаційного завдання (при письмовому екзамені).

Результат підсумкового контролю (екзамен) з освітнього компоненту для здобувачів заочної форми навчання оцінюється в 100 балів, відповідно до Положення про організацію освітнього процесу від 07.02.2022 № 38 (зі змінами).

Здобувач вищої освіти, який не погоджується з оцінкою, отриманою під час підсумкового контролю, має право звернутися із проханням перегляду оцінки, одержаної на екзамені, відповідно до Положення про апеляцію результатів підсумкового контролю знань студентів від 07.02.2022 № 32.

Обсяг дисципліни в кредитах та його розподіл (тематичний план)

Теми	Кількість годин				Форми контролю	Бальна оцінка
	Всього	З них				
		Лекції	Практ.	СРС		
Тема 1. Управління територіями: розвиток спроможності громад та стале відновлення	16	2	4	10	В, РМГ, УД, Д, П	8
Тема 2. Інституційне забезпечення участі громади у місцевому розвитку	9	2	2	5	Д, П	4
Тема 3. Управління змінами у сучасних соціально-економічних системах	16	2	4	10	В, РМГ, УД, Д, П	8
Тема 4. Форми та механізми ефективної взаємодії громади та влади. Роль громад у відбудові	16	2	4	10	Д, П, ТЕ, РПЗ	8
Тема 5. Соціальний капітал територіальної громади	16	2	4	10	РМГ, УД, В, РПЗ, Д	8
Тема 6. Публічна служба. Підхід, заснований на правах людини	16	2	4	10	РМГ, УД, В РПЗ, Д	8
Тема 7. Права людини на етапах аналізу, формування та реалізації публічної політики	9	2	2	5	РПЗ, П	4
Тема 8. Стратегічне планування розвитку територій з урахуванням цілей сталого розвитку	16	2	4	10	В, РМГ, УД, Д, П	8
Тема 9. Європейські стратегії для місцевих громад	16	2	4	10	В, П, РМГ, УД, Д	8
Тема 10. Забезпечення національної безпеки на центральному та місцевому рівні	16	2	4	10	Д, П, РПЗ, УД	8
Індивідуальне завдання	34			34	ІЗ	28
Разом	180/6	20	36	124		100
Підсумковий контроль - екзамен						

Перелік умовних позначень форм контролю та оцінка їх у балах:

В – відповідь на практичних заняттях – 1 бал.

РПЗ – розв’язання практичних завдань – 2 бали.

УД – участь у дискусії – 2 бали.

ТЕ – твори-есе – 2 бали.

РМГ – робота в малих групах – 1 бал.

Д – доповідь – 2 бали.

П – презентація – 2 бали.

ІЗ – індивідуальні завдання – 28 балів. Підготовка наукових статей, наукових публікацій / участь з доповідями у студентських конференціях, семінарах, гуртках, дискусійних клубах – 10 балів; проходження онлайн курсів (наприклад «Prometheus», «EdEra» та інші) – 8 балів. Участь у міжнародних, всеукраїнських наукових конкурсах, всеукраїнських олімпіадах – 10 балів.

Загальна сума за поточну навчальну роботу (аудиторну та самостійну) за семестр – 100 балів.

II. ПРОГРАМА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ «УПРАВЛІННЯ ТЕРИТОРІЯМИ: СТАЛИЙ РОЗВИТОК ТА СЕРВІСНО-ОРІЄНТОВАНА ПОЛІТИКА»

Зміст освітнього компоненту (теми програми).

Тема 1. Управління територіями: розвиток спроможності громад та стале відновлення

Мета і основні завдання курсу. Основні відомості про глобальні проблеми сучасної цивілізації (економічні, ресурсні, соціально-політичні, етичні, екологічні та демографічні). Принципи функціонування соціально-економічних систем (принципи суспільної організації в просторі і часі, екологічної мотивації, екологічної стійкості). Методологія управління сталим розвитком міст та спільнот. Діяльність ООН у сфері реалізації концепції сталого розвитку. Новий порядок денний в сфері сталого розвитку після 2015 року «Перетворення нашого світу: Порядок денний у сфері сталого розвитку на період до 2030 року». Показники сталого розвитку на вищому, центральному, регіональному, місцевому та організаційному рівнях. Поняття індекс та індикатор. Україна у глобальних індексах та індикаторах.

Розвиток спроможності громад та спільнот. Ефективне відновлення громад та територій. Управління постконфліктними територіями.

Тема 2. Інституційне забезпечення участі громади у місцевому розвитку

Застосування законодавчо закріплених форм безпосередньої участі громадян у практиці місцевого самоврядування. Місцеві ініціативи. Громадські слухання. Організаційні принципи і передумови форм безпосередньої участі громадян. Ділові (стратегічні) групи. Коаліція. Фонд розвитку громад. Громадські ради. Форум місцевого самоврядування.

Використання територіальними громадами України європейського досвіду безпосередньої участі громадян у муніципальному управлінні.

Тема 3. Управління змінами у сучасних соціально-економічних системах

Управління змінами у сучасних соціально-економічних системах. Зміни та розвиток організацій. Адаптація організації до змін. Спротив змінам: причини і результати. Підходи та засоби подолання супротиву змінам. Стратегічні зміни.

Бенчмаркінг і реінжиніринг для змін.

Тема 4. Форми та механізми ефективної взаємодії громади та влади.

Роль громад у відбудові

Сутність та характеристика взаємодії членів громади і влади. Система міжсекторальної взаємодії. Форми залучення громади до взаємодії з владою. Напрямки взаємодії громадськості з органами місцевого самоврядування. Напрямки використання економічного механізму взаємодії членів громади і органів місцевого самоврядування.

Розвиток нових форм взаємодії членів громади і влади. Участь громадських організацій у процесі розробки стратегій місцевого розвитку. Громадська участь в управлінні. Роль громад у відбудові.

Тема 5. Соціальний капітал територіальної громади

Соціальний капітал територіальної громади: сутність, механізм та інструменти формування і розвитку. Залучення громадян до безпосереднього самоврядування як передумова розвитку соціального капіталу. Соціальна мобілізація як механізм формування соціального капіталу територіальної громади. Фонд розвитку громади як дієвий інструмент формування соціального капіталу територіальної громади.

Тема 6. Публічна служба. Підхід, заснований на правах людини

Сутність і поняття публічно-сервісної діяльності держави. Зв'язок між філософськими поняттями концепції прав людини та практикою публічної служби. Зміст прав людини та обов'язки держави. Обмеження прав людини – критерії правомірності. Принцип рівності та заборона дискримінації.

Тема 7. Права людини на етапах аналізу, формування та реалізації публічної політики

Формування та здійснення державної політики заснованої на правах людини. Застосування підходу заснованого на правах людини при формуванні та здійсненні державної політики на прикладі конкретних ситуацій. Тренування аналізу, розробки та реалізації державної політики, орієнтуючись на права людини. Чек-лист «права людини при формуванні та реалізації державної політики, базуючись на правах людини» для використання на практиці.

Основні принципи та критерії, щоб на різних етапах формування та здійснення публічної політики дії публічних службовців базувалися на правах людини. Врахування прав людини у процесі прийняття рішень.

Тема 8. Стратегічне планування розвитку територій з урахуванням цілей сталого розвитку

Стратегія розвитку громади. Місія, цінності, візія. Соціально-економічний аналіз. Зміст соціально-економічного аналізу території. Пріоритезація проблем громади. Опис проблем. Етапи розробки стратегії. Бачення розвитку громади. Стратегічні напрямки забезпечення сталого економічного розвитку. Приклади стратегічних цілей. Проєкти та заходи плану реалізації.

Тема 9. Європейські стратегії для місцевих громад

Нормативно-правове регулювання стратегічного планування в Україні та ЄС. Структура документа стратегії. Аналіз SWOT. Місце аналізу SWOT в процесі створення стратегії розвитку громади та причини його проведення. Типи аналізу SWOT і процес їх розробки. Методи забезпечення участі громадськості в процесі стратегічного планування. Партнерство. Впровадження, моніторинг та оцінювання стратегії. Досвід стратегічного планування розвитку громад країн Вишеградської четвірки. Смарт-спеціалізація (Smart Specialisation Strategy).

Тема 10. Забезпечення національної безпеки на центральному та місцевому рівні

Поняття та категорії національної безпеки. Основні об'єкти та суб'єкти національної безпеки. Поняття та зміст національних інтересів та національних цілей. Національні інтереси, конфлікти і міжнародна взаємодія у політиці.

Міжнародна безпека, основні загрози міжнародній безпеці. Стратегія національної безпеки України. Поняття та види загроз національній безпеці. Структура системи управління національною безпекою. Забезпечення національної безпеки на місцевому рівні. Завдання регіональної та місцевої влади у контексті цивільної безпеки.

Особливості механізму забезпечення національної безпеки України в умовах суспільних трансформацій.

Структура освітнього компоненту

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час здобувача, год.
1	2	3
Характеризувати: - сутність основних понять та категорій управління територіями. Вміти: - узагальнювати теоретичні засади у сфері місцевого розвитку, розуміти основні тенденції та напрями їх еволюції; - приймати обґрунтовані рішення та використовувати сучасні комунікаційні технології; - визначати показники сталого розвитку на вищому, центральному, регіональному, місцевому та організаційному рівнях.	Тема 1. Управління територіями: розвиток спроможності громад та стале відновлення Лекція № 1 План: 1. Мета і основні завдання курсу «Управління територіями: сталий розвиток та сервісно-орієнтована політика» 2. Діяльність ООН у сфері реалізації концепції сталого розвитку. 3. Глобальні цілі сталого розвитку 2030. 4. Україна у глобальних індексах та індикаторах. 5. Управління постконфліктними територіями. Рекомендовані джерела: Нормативно-правові акти [1; 7; 9] Основні [1, 2; 3; 4; 8; 10; 11; 12] Додаткові [2; 3; 5] Інтернет-ресурси [1-7]	2
	Самостійна робота здобувачів Презентації на теми: «Стратегічні напрямки управління сталим розвитком територій»; «Цілі сталого розвитку 2030 для України».	10
	Практичне заняття № 1 План: 1. Передумови виникнення концепції сталого розвитку в наукових дослідженнях XIX – XX століття. 2. Принципи функціонування соціально-економічних систем (принципи суспільної організації в просторі і часі, екологічної мотивації, екологічної стійкості). 3. Методологія управління сталим розвитком міст та спільнот. 4. Показники сталого розвитку на вищому, центральному, регіональному, місцевому та організаційному рівнях. Вправа «Карусель», робота в групах, презентація результатів.	2
	Практичне заняття № 2 Робота в групах. Оцінка діяльності Представництва ПРООН в Україні та підготовка дайджесту інформації на тему: - «Основні напрямки діяльності Представництва ПРООН в Україні»; - «Проекти та програми ПРООН в Україні. Досвід впровадження та перспективи».	2

1	2	3
Знати: - закони, підзаконні нормативні акти з проблематики розвитку територій та участі громадян у місцевому управлінні. Вміти: - працювати в команді, мотивувати людей та рухатися до спільної мети, бути лідером, діяти соціально відповідально та свідомо; - приймати обґрунтовані рішення та використовувати сучасні комунікаційні технології.	Тема 2. Інституційне забезпечення участі громади у місцевому розвитку Лекція № 2 План: 1. Застосування законодавчо закріплених форм безпосередньої участі громадян у практиці місцевого самоврядування. 2. Місцеві ініціативи. 3. Громадські слухання. 4. Ділові (стратегічні) групи. 5. Громадські ради. Рекомендовані джерела: Нормативно-правові акти [1; 7; 9] Основні [1, 2; 3; 4; 8; 10; 11; 12] Додаткові [2; 3; 5; 10] Інтернет-ресурси [1-7]	2
	Самостійна робота здобувачів Підготовка доповіді, презентації на тему: 1. «Принципи громадянського суспільства Європейського Союзу»; 2. «Використання територіальними громадами України європейського досвіду безпосередньої участі громадян у муніципальному управлінні».	5
	Практичне заняття № 3 1. Організаційні принципи і передумови форм безпосередньої участі громадян. 2. Законодавчо закріплені форми безпосередньої участі громадян у публічному управлінні. 3. Ділові (стратегічні) групи. 4. Громадські ради. Форум місцевого самоврядування. Симуляційна вправа «Форми громадської участі у місцевому самоврядуванні»	2
Розуміти: теоретичні засади управління змінами та подолання опору змінам. Вміти: працювати в команді, мотивувати людей та рухатися до спільної мети, бути лідером, діяти соціально відповідально та налагоджувати соціальну взаємодію, співробітництво, попереджати та розв'язувати конфлікти.	Тема 3. Управління змінами у сучасних соціально-економічних системах Лекція 3 План: 1. Управління змінами у сучасних соціально-економічних системах. 2. Зміни та розвиток організацій. 3. Адаптація організації до змін. 4. Спротив змінам: причини і результати. Рекомендовані джерела: Нормативно-правові акти [1; 6; 9] Основні [2; 3; 4; 7; 10; 11] Додаткові [2; 3; 5] Інтернет-ресурси [1-7]	2

1	2	3
	Самостійна робота здобувачів Проаналізуйте власний досвід та визначте, чи зустрічали Ви опір змінам в професійному житті, та яким чином вирішували дану ситуацію.	10
	Практичне заняття № 4 План: 1. Спротив змінам: причини і результати. 2. Підходи та засоби подолання супротиву змінам. 3. Стратегічні зміни. 4. Бенчмаркінг і реінжиніринг для змін.	2
	Практичне заняття № 5 Робота в групах. Вирішення ситуаційних задач та напрацювання оптимальних рішень та пропозицій подолання опору змінам.	2
Розуміти: - форми та механізми залучення громади до взаємодії з владою. Ідентифікувати й аналізувати на практичних прикладах конкретної громади форми та механізми взаємодії громади та влади; - застосовувати знання щодо налагодження ефективної взаємодії та комунікації між суспільством та органами державної влади і місцевого самоврядування; - налагоджувати соціальну взаємодію, співробітництво, попереджати та розв'язувати конфлікти	Тема 4. Форми та механізми ефективної взаємодії громади та влади. Роль громад у відбудові Лекція № 4 План: 1. Сутність та характеристика взаємодії членів громади і влади. 2. Система міжсекторальної взаємодії. 3. Форми залучення громади до взаємодії з владою. 4. Напрямки взаємодії громадськості з органами місцевого самоврядування. 5. Роль громад у відбудові. Рекомендовані джерела: Нормативно-правові акти [1-9] Основні [1; 2; 3; 4; 6; 8; 9; 10] Додаткові [3; 5; 6; 7] Інтернет-ресурси [1-7]	2
	Самостійна робота здобувачів Індивідуальне навчально-дослідне завдання «Видатні українські та світові управлінці в муніципальному управлінні: минуле та сучасність».	10
	Практичне заняття № 6 План: 1. Напрямки та способи використання механізму взаємодії членів громади і органів місцевого самоврядування. 2. Розвиток нових форм взаємодії членів громади і влади. 3. Участь громадських організацій у процесі розробки стратегій місцевого розвитку. 4. Громадська участь в управлінні.	2

1	2	3
	Практичне заняття № 7 Робота в групах. Аналіз творчих та ситуаційних задач з використанням механізму взаємодії членів громади і органів місцевого самоврядування або державної влади. Моделювання ситуацій	2
Розуміти: - механізм формування соціального капіталу територіальної громади Вміти: - мотивувати людей та рухатися до спільної мети, бути лідером; - презентувати результати досліджень самостійно та в командній взаємодії.	Тема 5. Соціальний капітал територіальної громади Лекція № 5 План: 1. Соціальний капітал територіальної громади: сутність, механізм та інструменти формування. 2. Залучення громадян до безпосереднього самоврядування як передумова розвитку соціального капіталу. 3. Соціальна мобілізація як механізм формування соціального капіталу територіальної громади. 4. Фонд розвитку громади як дієвий інструмент формування соціального капіталу територіальної громади. Рекомендовані джерела: Нормативно-правові акти [1-10] Основні [8; 9; 13] Додаткові [1; 3; 6] Інтернет-ресурси [1-7]	2
	Самостійна робота здобувачів Ознайомлення із закордонними практиками формування соціального капіталу громади.	10
	Практичне заняття № 8 Робота в малих групах. Аналіз реальних кейсів з проблематики заняття. Обговорення та презентація результатів дослідження. Розвиток презентаційних та ораторських навичок.	2
	Практичне заняття № 9 Симуляційна гра «Нова стратегія в містечку Персикове»/	2
Розуміти: - сутність і поняття публічно-сервісної діяльності держави. Вміти: - адаптовувати теоретичну базу знань для вирішення практичних задач згідно з чинним законодавством України.	Тема 6. Публічна служба. Підхід, заснований на правах людини Лекція № 6 План: 1. Сутність і поняття публічно-сервісної діяльності держави. 2. Зв'язок між філософськими поняттями концепції прав людини та практикою публічної служби. 3. Зміст прав людини та обов'язки держави. 4. Обмеження прав людини – критерії правомірності.	2

	Рекомендовані джерела: Нормативно-правові акти [1-10] Основні [8; 9; 13] Додаткові [3; 6] Інтернет-ресурси [1-7]	
	Самостійна робота здобувачів Індивідуальне опрацювання науково-дослідних тем: Принцип рівності та заборона дискримінації.	10
	Практичне заняття № 10 Вправа «Більшість – меншість» Введення в тему дискримінація, актуалізація інформації про проблему дискримінації. Створення разом з групою простору для безпечної рефлексії над проблемою дискримінація, спроба її унаочнити на прикладах, звертаючись до власного досвіду та до професійного досвіду.	2
	Практичне заняття № 11 Вправа «Купе». Виконання та аналіз вправи. Пророблення вправи індивідуально та в парі, налагодження дієвої комунікації та формулювання аргументів і прийняття рішень.	2
Розуміти: - Процес формування та здійснення державної політики заснованої на правах людини. Вміти: - налагоджувати соціальну взаємодію, співробітництво, попереджати та розв'язувати конфлікти	Тема 7. Права людини на етапах аналізу, формування та реалізації публічної політики Лекція № 7 План: 1. Формування та здійснення державної політики заснованої на правах людини. 2. Моделювання процесу аналізу, розробки та реалізації державної політики, орієнтуючись на права людини. 3. Чек-лист «права людини при формуванні та реалізації державної політики, базуючись на правах людини» для використання на практиці. 4. Врахування прав людини у процесі прийняття рішень. Рекомендовані джерела: Нормативно-правові акти [1-10] Основні [8; 9; 12] Додаткові [3; 6] Інтернет-ресурси [1-7]	2
	Самостійна робота здобувачів Проходження курсу на Prometheus «Права людини». Підготовка індивідуального звіту про прослуханий курс.	5
	Практичне заняття № 12 План: 1. Застосування підходу заснованого на правах людини при формуванні та здійсненні державної політики на прикладі конкретних ситуацій. 2. Основні принципи та критерії здійснення публічної політики на правах людини.	2

Знати: - особливості стратегічного планування розвитку територій. Вміти: - критично осмислювати проблеми та розв'язувати складні завдання у сфері публічного управління; - здійснювати СЕА громади; - визначати показники сталого розвитку на вищому, центральному, регіональному, місцевому та організаційному рівнях; - здатність розробляти стратегічні документи розвитку соціально-економічних систем на вищому, центральному, регіональному, місцевому та організаційному рівнях.	Тема 8. Стратегічне планування розвитку територій з урахуванням цілей сталого розвитку Лекція № 8 План: 1. Стратегічне планування в громаді. 2. Місія. Цінності. Візія. 3. Соціально-економічний аналіз. 4. Формування стратегічних цілей громади. 5. Стратегічні напрямки забезпечення сталого економічного розвитку. Рекомендовані джерела: Нормативно-правові акти [1-9] Основні [1; 2; 5; 6; 7; 11] Додаткові [1; 2; 3; 4; 5; 6] Інтернет-ресурси [1-9]	2
	Самостійна робота здобувачів Дослідження стратегій розвитку громад в Україні та формування пропозицій щодо їх актуалізації, відповідно до сучасних умов.	10
	Практичне заняття № 13 Робота в групах. Соціально-економічний аналіз громади за вибором студентів або за рекомендацією викладача.	2
	Практичне заняття № 14 Робота в групах. Соціально-економічний аналіз громади за вибором студентів або за рекомендацією викладача. Презентація напрацьованих результатів.	2
Розуміти: - основні положення нормативно-правового регулювання стратегічного планування в Україні та ЄС. Практикувати: - проєктний підхід до розвитку громад; - генерувати нові ідеї й нестандартні підходи до їх реалізації (креативність); - розвивати здатність до професійного спілкування іноземною мовою; - розробляти стратегічні документи розвитку соціально-економічних систем на	Тема 9. Європейські стратегії для місцевих громад Лекція № 9 План: 1. Нормативно-правове регулювання стратегічного планування в Україні та ЄС. 2. Структура документа стратегії. Типи аналізу SWOT. 3. Методи забезпечення участі громадськості в процесі стратегічного планування. Партнерство. 4. Впровадження, моніторинг та оцінювання стратегій на вищому, центральному, регіональному, місцевому та організаційному рівнях. 5. Європейський досвід стратегічного планування розвитку громад. Смарт-спеціалізація (Smart Specialisation Strategy). Рекомендовані джерела: Нормативно-правові акти [1-9] Основні [3; 5; 6; 7; 11] Додаткові [2; 3; 5; 6] Інтернет-ресурси [1-9]	2
	Самостійна робота	10

вищому, центральному, регіональному, місцевому та організаційному рівнях; - приймати обґрунтовані управлінські рішення з урахуванням питань європейської та євроатлантичної інтеграції.	Підготовка дайджесту інформації щодо стратегічного планування в громадах у країнах ЄС.	
	Практичне заняття № 15 Робота в групах. Аналіз SWOT в процесі створення стратегії розвитку громади та етапи його проведення за вибором студентів конкретної громади або за рекомендацією викладача.	2
	Практичне заняття № 16 Робота в групах. Аналіз SWOT в процесі створення стратегії розвитку громади та етапи його проведення за вибором студентів конкретної громади або за рекомендацією викладача. Презентація отриманих результатів.	2
Знати: - поняття та категорії національної безпеки; - чинне законодавство з питань національної безпеки. Вміти: - здійснювати професійну діяльність з урахуванням потреб забезпечення національної безпеки України; - приймати обґрунтовані управлінські рішення з урахуванням питань європейської та євроатлантичної інтеграції.	Тема 10. Забезпечення національної безпеки на центральному та місцевому рівні Лекція № 10 План: 1. Поняття та категорії національної безпеки. Види загроз національній безпеці. 2. Міжнародна безпека, основні загрози міжнародній безпеці. 3. Поняття та зміст національних інтересів та національних цілей. 4. Національні інтереси, конфлікти і міжнародна взаємодія у політиці. 5. Завдання регіональної та місцевої влади у контексті цивільної безпеки. Рекомендовані джерела: Нормативно-правові акти [1; 5; 6; 8] Основні [4; 10; 11; 12] Додаткові [3; 4; 5] Інтернет-ресурси [1-9]	2
	Самостійна робота здобувачів Аналіз Стратегії національної безпеки України та чинного законодавства у сфері національної безпеки.	10
	Практичне заняття № 17 1. Сутність, основні об'єкти та суб'єкти національної безпеки. 2. Структура системи управління національною безпекою. 3. Особливості механізму забезпечення національної безпеки України в умовах суспільних трансформацій.	2
	Практичне заняття № 18 Робота в групах за методикою «Світове кафе». Аналіз чинного законодавства у сфері державної безпеки. Поняття та види загроз національній безпеці. Забезпечення національної безпеки на місцевому рівні.	2
Індивідуальне завдання		34
Всього		180/6

III. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Нормативно-правові акти

1. Конституція України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text>
2. Про державну службу: Закон України. Відомості Верховної Ради (ВВР), 2016, № 4, ст.43. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19>
3. Про запобігання корупції: Закон України в поточній редакції. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text>
4. Про місцеве самоврядування в Україні: закон України від 21 травня 1997 року № 280/97-ВР. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=280%2F97-%E2%F0>
5. Про національну безпеку України: Закон України. Відомості Верховної Ради (ВВР), 2018, № 31, ст.241. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text>
6. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 вересня 2020 року «Про Стратегію національної безпеки України» Указ Президента України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/392/2020#Text>
7. Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року: Указ Президента України №722/2019. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/7222019-29825>
8. Стратегія забезпечення державної безпеки: Указ Президента від 16 лютого 2022 року № 56/2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/56/2022#Text>
9. Про затвердження Порядку функціонування єдиної геоінформаційної системи здійснення моніторингу та оцінювання розвитку регіонів і територіальних громад: Постанова Кабінету Міністрів України від 23 травня 2023 р. № 522. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/522-2023-п#Text>

Основні

1. Гончаренко М.Ф., Горбач Л.М. *Сталий розвиток: сучасна парадигма, реалії і перспективи: монографія*. Київ: Кондор, 2023. 372 с.
2. Махначова Н.М. *Інноваційний розвиток території на основі смарт-критеріїв. Публічне управління в Україні*. 2019. № 11. С. 148-152.
3. Махначова Н.М., Ременюк Я.А. *Усвідомлення сталого розвитку: крос-культурний підхід (Бельгія, Вірменія, Україна). Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2022. № 1. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=2607>
4. Махначова Н.М., Мережко В.М. *Забезпечення сталого розвитку соціально-економічного потенціалу області шляхом підвищення конкурентоспроможності економіки регіону. Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво*. № 3 (126). 2022. С. 93- 97. URL: http://www.econom.stateandregions.zp.ua/journal/2022/3_2_022/16.pdf

5. Махначова Н.М., Мережко В.М. Формування інвестиційного іміджу Вінницької області в умовах війни та післявоєнної відбудови. Державне управління: удосконалення та розвиток. № 4. 2023. URL: <https://www.nayka.com.ua/index.php/dy/article/view/1399/1409>
6. Махначова Н.М., Семенюк І.Ю. Стратегічне планування розвитку територій з урахуванням цілей сталого розвитку. Ефективна економіка. 2019. № 10. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7314>
7. Ніколіна І.І., Мережко В.М. Теоретичні аспекти розбудови належного врядування на місцевому рівні. Таврійський національний університет імені В. І. Вернадського. Серія: Публічне управління та адміністрування. Т. 33 (72) № 6, 2022. С.133-137. URL: <https://doi.org/10.32782/TNU-2663-6468/2022.6/20>
8. Ніколіна І.І., Герасимюк К.Х. Дослідження кореляції між впровадженням принципів належного врядування та спроможністю громад. Публічне управління і адміністрування в Україні. 2022. № 31. С. 100-106 URL: <http://www.pag-journal.iei.od.ua/archives/2022/31-2022/9.pdf>
9. Управління сталим розвитком : підручник / :В. П. Бех, Ю. В. Бех, М. В. Туленков, А. А. Кравченко, Л. М. Макаренко, О. Г. Рябека, Н. В. Крохмаль, В. В. Чепак, Я. О. Чепуренко : за заг. ред. В. П. Бека, М. В. Туленкова. Київ : Каравела, 2018. 538 с.
10. Швець К.А. Світові моделі управління постконфліктники територіями. Досвід для України. Політичне життя. 2022. № 2. С. 61-69.
11. Natalia Makhnachova, Mykola Pugachov, Volodymyr Pugachov, Margaryta Rayets, Mykola Serbov. Effectiveness of the Management System in the Conditions of Military Operations and Crisis Situations. [ref]: vol.21.2023. URL: <https://refpress.org/ref-vol21-a66/>
12. Махначова Н.М., Бондар В.О. Суб'єкти публічного управління: понятійно-категоріальний аналіз законодавчих норм. Право та державне управління. 2022. № 2. URL: http://pdujournal.kpu.zp.ua/archive/2_2022/22.pdf
13. Посібник для навчання з питань соціальної згуртованості й безбар'єрного середовища в молодіжному секторі. Проект Ради Європи «Молодь за демократію в Україні: Фаза II». 2023. 157 с.

Додаткові

1. Гавриленко І.М. Громадянське суспільство: монографія. Львів: Новий світ-2000, 2023, 714 с.
2. Європейські стратегії для місцевих громад України та Молдови: досвід країн Вишеградської четвірки: методичний посібник / Р. Шарля, А. В. Кавунець, О. М. Безпалько, М. Москалу, А. І. Ланова. К., 2018. 76 с.
3. Левченко О.Г., Землянська О.В., Праховнік М.А., Зацарний В.В. Безпека життєдіяльності та цивільний захист: підручник. Київ: Каравела, 2022. 268 с.
4. Механізми управління розвитком територій: зб. наукових праць. Житомир: Поліський національний університет, 2020. 320 с. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/41889/1/zbirnik20102020%20%282%29.pdf>
5. Шість напрямів забезпечення державної безпеки. URL: <https://lexinform.com.ua/zakonodavstvo/6-napryamiv-zabezpechennya-derzhavnoyi-bezpeky/>

6. Camilleri M. A. *Corporate Sustainability, Social Responsibility and Environmental Management : An Introduction to Theory and Practice with Case Studies* / by Mark Anthony Camilleri. 1st ed. 2017. Cham : Springer International Publishing, 2017. XXIII, 195 p. URL: <https://doi.org/10.1007/978-3-319-46849-5>
7. *Community-Based Reconstruction of Society : University Involvement and Lessons from East Japan Compared with Those from Kobe, Aceh, and Sichuan* / edited by Akihiko Hokugo, Yuka Kaneko. 1st ed. 2017. Singapore : Springer Singapore, 2017. VIII, 95 p. 13 illus., 12 illus. in color. URL: <https://doi.org/10.1007/978-981-10-5463-1>
8. Communicating upcycled foods: Frugality framing supports acceptance of sustainable product innovations. URL: <https://sdgresources.relx.com/articles>
9. In 2015, world leaders agreed to 17 global goals. URL: <https://www.globalgoals.org>
10. Creating global goals. Local business. URL: <https://www.unglobalcompact.org/sdgs>
11. Popelo O. *Institutional framework for regional development regulation. Проблеми і перспективи економіки та управління. 2019. № 4. С. 298–311.* URL: <http://ppeu.stu.cn.ua/article/view/204615>

Інформаційні ресурси

1. www.zakon.rada.gov.ua – Офіційний сайт Верховної Ради України.
2. www.president.gov.ua – Офіційне інтернет-представництво Президента України.
3. www.kmu.gov.ua – Урядовий портал. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України.
4. <https://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA> – Міністерство економіки України.
5. <https://mtu.gov.ua/content/hto-mi-e.html> - Міністерство розвитку громад, територій та інфраструктури України
6. <https://nads.gov.ua> - Національне агентство України з питань державної служби.
7. <http://reforms.in.ua/ua/reforms/reforma-derzhavnogo-upravlinnya> – Національна рада реформ.
8. www.ua.undp.org/content/ukraine/uk/home.html - Програма розвитку ООН в Україні.
9. <https://cid.center> – Центр розвитку інновацій.